

Näiteid kõrghariduses kasutatavate tekstide grammatikajoontest

Helena Metslang

Siinse grammatikaloendi eesmärk on toetada eesti keele kui teise keele õppejõude ning üliõpilasi keerukamate grammatikateemade õppes. Loend esitab valiku grammatikajooni koos näidetega akadeemilisest keelekasutusest. Käsiraamatul „Keelehärm“¹ põhinevad tabelid esitavad eesti keele lauseõpetuse veaohalikumaid struktuure Erialakeele kogumiku kirjalike tekstide näitel.

Vajaduse korral on „Keelehärma“ kirjeldusi täiendatud või täpsustatud. Lisatud on ka mõningad uued teemad: infinitiivide, nominalisatsioonide, umbisikulise tegumoe ja passiivi kasutamine. Need kirjeldused põhinevad „Eesti keele grammatika“ II osal jm uuemal grammatikakirjeldusel.²

Materjali kasutamisel akadeemilise eesti keele kui teise keele õpetamisel on soovitatav koostada eri keelestruktuuride juurde harjutusi ja aidata õppijatel leida vormidele kasutusnäiteid (näiteks keeleveebis paiknevatest teaduskeele korpustest). Tabelite juurde on soovitatav vaadata selgitusi käsiraamatust „Keelehärm“. Töö läbiviimist toetas Euroopa Sotsiaalfond programmi Primus raames, mida viib ellu Sihtasutus [Archimedes](#).

---

¹ Helle Metslang, Ingrid Krall, Renate Pajusalu, Kristi Saarlo, Elle Sõrmus, Silvi Vare. 2003. Keelehärm: eesti keele probleemseid piirkondi. Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikool, ptk 5.

² Nt Reili Torn-Leesik. 2009. The voice system of Estonian. Sprachtypologie und Universalienforschung, 62(1-2), 72–90.

1. Veaohete lausetüüpide vormistuses

Eesti laused jagunevad nelja põhitüübi vahel: normaallause, olemasolulause, omajalause ja mitmesugused kogejalused. Siinses ülevaates käsitletakse eraldi veel normaallause all-liiki öeldistätelauset ning kvantiteedilause. Järgnev tabel esitab näiteid aluse jm lauseliikmete käändekasutusest eri lausetüüpides.

Näide	Selgitus
Migratsiooniteooria pooldajad leiavad õigustust Vopiscuse teosest.	Normaallaus es saab olla ainult täisalus.
Informatsioon on igasugune kirjalik, suuline või visuaalne teave , mida edastatakse kommunikatsiooniprotsessis.	Öeldistätelaus es on alus ja öelditäide nimetavas käändes.
Neil on tendents muutuda 2-elementiliseks. Kõigil on õigus haridusele. Kellel on ebavõrdne juurdepääs hüvedele. Leidub ainult üks õige vastus .	Jaatav omajalause või olemasolulause , kus aluseks on asjasõnad: peab olema täisalus. Ka paljud abstaktsed sõnad peavad olema nimetavas käändes.
Märksõnal ei ole autorit . Ühiskonnateadustes ei ole seadusi .	Eitavas olemasolulaus es peab olema osaalus.
Nii kasvavad linnade ümber prügimäed . Seminarijuhendis leiduvad lugemist abistavad küsimused . Leidub ka tehislikke radioisotoope . Üha enam tuleb kasutusele materjale , mille looduslik lagundamine võtab aastasadu.	Omajalause ja olemasolulause öeldis ühildub ainult täisalusel. Osaaluse korral peab verb olema ainsuse 3. pöördes.
On andmeid tantsust pühade paikade ümber. Küllap on erialasid , kus puudulikku keeleoskust on võimalik kompenseerida.	Lokaliseeriva määruseta olemasolulaus es, mis väljendab (aine või juhusliku hulga) olemasolu üleüldse, peab olema osaalus.
Sul tuleks kohandada oma õppimist vastavalt oma eelistatud õpistiilile. Autoril on võõrandamatu õigus oma loomingule. Autori õigustel on Eestis põhiseaduslik alus. Kromosoomidel õnnestub püsima jääda.	Valdajamäärus verbide <i>olema, tulema</i> ja <i>õnnestuma</i> korral peab olema alalütlevas käändes.
Astmevõrrandil on lahendeid täpselt nii palju , kui suur on maksimaalne aste. Lahendusi on kaks . Lahendusi on mitmeid .	Kvantiteedilause mõõdetavat suurust märgib osastav, hulgasõna on kas muutumatu sõna või nimetavas (asi või piiritletud hulk) või osastavas käändes (aine, piiritlemata hulk).

2. Kvantitatiivselt piiritletud ja piiritlemata nimisõnade süntaktilised omadused

Nimisõnad jagunevad tähenduselt kvantitatiivselt piiritletud ja piiritlemata sõnadeks. Need kaks rühma koos alarühmadega (asjad ja komplektid, ained ja juhuslikud hulgad) käituvad lauses erinevalt. Asjasõnad on näiteks *õpilane* ja *karp*, komplektisõnad on näiteks *malendid*, ainesõnade hulka kuuluvad näiteks *liiv*, *vesi* ja *aeg* ning juhuslikud hulgad on näiteks *herned* ja *lehed*. Paljud sõnad kuuluvad ka samaaegselt mitmesse kategooriasse.

Funktsioon	Kvantitatiivselt piiritletud	Kvantitatiivselt piiritlemata nimisõna
------------	------------------------------	--

	nimisõna (asi, komplekt)	(aine, juhuslik hulk)
Hulgasõna laiend	Laiendab arvsõna: Kaks omavahel tülis olevat <i>õpilast</i> Oleme pidanud lahendama kümnete tundmatutega võrrandit.	Laiendab määrsõna: Esineb vähe diftonge . Sellest perioodist on väga vähe kirjalikke <i>dokumente</i> . Jõutakse olukorda, kus on liiga palju <i>tööjõudu</i> ja liiga vähe kapitali . Laiendab mõõdunimisõna: Maa elanike ette on kerkinud rida keerulisi <i>keskkonnaprobleeme</i> . Kaks rida tühja <i>ruumi</i>
Alusena jaatavas omaja-, olemasolu- või mõnedes kogejalausestes	Saab olla ainult täisalus: Ibeeria poolsaare rannikul oli juba linlik kultuur . Leidub ainult üks õige vastus .	Võib olla nii täis- kui osaalus: Seega algas Eesti rahvaarvu pidev kahanemine . Nii kasvavad linnade ümber prügimäed. Üha enam on kasutusel materjale , mille looduslik lagundamine võtab aastasadu. Organisatsioonil oli eelnevaid suurpidusid .

3. Seisundit väljendavad lausekonstruktsioonid

Seisundi ja oleku väljendamiseks kasutatakse peamiselt öeldistäidet nimetavas, seisundimäärust saavas või olevas käändes ning määrsõnu. Järgnev tabel võrdleb seisundi väljendamist omadussõna ja nimisõna abil.

Konstruktsioon	Seisundit väljendab omadussõna	Seisundit väljendab nimisõna
<i>olema</i> + nimetav	Metsloom on peremehetu , kui ta on looduses vabaduses. Vahemere-äärsetes riikides on ajaleht vähemtähtis .	Erand on kaugõppevormis õppijad.
<i>olema</i> + saav	–	Välise koordineerimise eesmärkideks on mh tagada sidusgruppide kaasamine ja soodustada sünergia teiste projektidega. Koosolekud on üheks oluliseks efektiivse kommunikatsiooni tagamise vahendiks . Televisioon on seega võimsate mõjude allikaks .
<i>pidama</i> + saav	Kui peetakse vajalikuks , võib ...	Teda peetakse kaasaja anadragoogika rajajaks .
toimimisverb + olev	–	Haridussüsteem toimib ühiskonnas domineerivate ideede ning ideoloogiate taastootmise põhivahendina .
<i>näima, paistma, tunduma</i> + olev	Need sõnad tunduvad intuitiivselt pigem tavalisena . Intuiitivselt kasutusvõõrana	Selline kromosoom näib tervikmoodustisena . Kordamine võib tunduda elementaarse

	tunduvad sõnad.	mäluvõttena.
<i>näima, paistma, tunduma</i> + nimetav	Tundub vastuoluline öelda, et ... Nii tundub õige . Pilt tundub siiski parem , kui tabelit vaadates arvestada, et ... Võhikule võib tunduda kummaline , et ... Maailm tundub palju ohtlikum .	–
muutusverb / muutmisverb + saav	Tähtaja möödudes muutub leping tähtajatuks . Allika öeldu muutub ajaga usaldusväärsemaks . Oluliseks kujunes ka ... Argumendi muudab kehtivaks mitte selle tõene eeldus, vaid ...	Muutub vastuvõtja üha sagedamini ka sõnumi loojaks . Võõrvaldust võib muuta omandusvalduseks .

4. Käändevormide kasutus verbilaiendina (rektsioon)

Järgnev tabel kirjeldab nii verbilaiendite üksikkäändeid kui ka käänete gruppe: latiivsed käänded (sisseütlev ja alaleütlev), lokatiivsed käänded (seesütlev, alalütlev) ning separatiivsed käänded (seestütlev, alaltütlev).

Verbilaiendi kääne	Näide
Kaasaütlev on eesti keeles üsnagi levinud rektsioonilaiendi vorm. Seda nõuavad näiteks verbid <i>abielluma, kaasnema, kohanema, võrduma, sarnanema, sarnane olema, liituma, liitma, ühinema, ühendama, algama, alustama, lõppema, lõpetama, harjuma, kohanema</i> .	Sellega kaasnevad kahjud riigi majandusele. ... mis sarnaneb tekstidokumendi aknaga . Valikud II ja IV lause verbi ajavormi valikutega ei sarnane. ADM-iga liitus e-turunduse strateeg. Mõnikord ühineb kromosoom oma homoloogiga . ... peab saama ühendatud teiste teadustega . ... keda ühendaks Venemaaga materiaalne huvitatus. Kui ei ole autorit, algab viide märksõnaga . Kodulehekülje loomist alustage esilehega . Süsteem kohaneb muutustega .
Sisseütlevat nõuavad verbid, nt <i>suhtuma</i> .	Uude suhtutakse osavõtmatu irooniaga. Didaktikasse suhtutakse kui vähe akadeemilise teadusesse.
Seestütlevat kasutatakse verbidega <i>jätkuma, piisama, tüdi[ne]ma, väsima, huvituma, innustuma, vaimustuma, osa võtma, aru saama, teadlik olema, võitu saama</i> .	Nendest ei piisa subjektsuse kujunemiseks. Näiteks väikeses meeskonnas piisab sageli omavahelistest kokkulepetest . Peab olema teadlik oma tegevuse eetilistest aspektidest . Võib osa võtta vaatlusest . Sellest võttis osa 185 rahvatantsujuhti.
Alaleütlevat kasutatakse verbidega <i>keskenduma, järgnema, tutvustama</i> ,	Peame keskenduma interaktsioonile . Eeskavale järgnes tants.

mõtlemata, meelde tuletama, toetuma, tuginema.

Alalütlevat kasutatakse modaaliühendites *vaja olema, tulema*; verbidega *käskima, paluma, lubama, keelama, aitama, soovitama, võimaldama*, kui kaasneb teine tegusõna *da-*infinitiivis.

... tutvustada kvaliteedijuhtimissüsteeme **patsientidele ja töötajatele**.

Tal tuleb kirjad edasi suunata.

Teadlasel on vaja, et palk lubaks tal normaalselt ära elada.

Tal õnnestuski saada viljakad hübriidid.

Tal on valida kahe kauba vahel.

Aidake **tal** analüüsida.

Suur lugemus võimaldab **autoril** polemiseerida.

Kuid **tal** on lubatud täita õppekava.

Latiivne kohaväljend on iseloomulik verbidele *jääma, jätma, kaduma, kaotama, peituma, peitma, ununema, unustama, ehitama, kirjutama, kogunema, kuuluma, mahtuma*.

Etruskide keel jättis substraadina jälgi ladina **keelde**.

Võrdusmärgist **vasakule** jääb otsitav suurus.

Samasse **aega** kuulub ka kontratantsude tulek.

... kuuluvad **teooria alla** ka sellised mõisted nagu õppekava ja tööviisid.

Siia alla kuuluvad õppijad ise.

Kahe ükskõik kui lähedase reaalarvu **vahele** mahub alati veel mõni reaalarv.

Talle koguneb teatud hulk valmis õpetusrutiine.

Lokatiivne kohaväljend on iseloomulik verbidele *puuduma, leiduma* jt.

Õppijal puuduvad varasemad teadmised.

Repertuaaris puuduvad teiste Nõukogude Liidu maade repertuaarivalimikud.

Millised kesksed mõisted ja ideed leiduvad W.

Benjamini **essee**s?

Separatiivne kohaväljend on omane verbidele *leidma, otsima, ostma, saama, hankima, muretsema* 'hankima', *varuma, varastama, puuduma, kaduma, lugema, küsima, pärima, uurima* 'küsima', *õppima, laenama, paluma, pärit olema, pärinema*.

Varsti aga kadus andragoogika termin **käibelt**.

H-probleem kadus sõna **algult** varakult.

Marxilt laenatud analüütilised mõisted.

5. Kaassõnade kasutus

Järgnev tabel näitlikustab taga- ja eessõnade kasutust Erialakeele kogumiku kirjalikus osas. Eraldi esitatakse kaassõnad, mis nõuavad omastavat, seestütlevat, alaleütlevat ja kaasaütlevat käänat.

Laiendi kääne	Tagasõna	Eessõna	Näide
Omastav	sõbra kätte : käes : käest		Võimalus otsustada koondub seetõttu ülemuste ja nende allüksuste kätte . See sõltub sellest, kui kaua on õhusaaste käes viibitud. Juhised saab üliõpilane ülalnimetatud ainete õppejõudude käest .
	sõprade hulka : hulgas : hulgast		Vabaained kuuluvad õppekavajärgsete ainete hulka . Saab ise valida kõigi ülikoolis õpetatavate ainete hulgast . Vaatajate hulgast viibivad ka esinejad ise.
	sõprade sekka : seas : seast		Reaalarvude sekka kuuluvad kõik selle hulga alamhulgad. Samasse sotsiaalsesse kihti kuuluvate inimeste seas kujunevad välja ühesugused väärtused. Lahenduste seast leitakse parim.

direktori asemele : asemel		Mineviku liitajavormide asemele asub kohati lihtminevik. Tunnete asemel valitseb juba loogiline mõtlemine.
semestri peale		Kahe semestri peale kokku 45 EAPd.
ufode kohta		Mitteilmunud üliõpilase kohta tehakse protokollimärke.
(vaidlevad) probleemi üle		Ühiskonnas toimuva üle arutleda. Kontroll ühiskonna liikmete toimimise üle .
(mõtleb) lapse peale	peale direktori	Õpilased saavad paari peale tööjuhendi. Raamatus on peale muu iseloomusatud ka Eesti rahvatantsu. Peale selle on tunnijaotusplaanis terviseõpetuse tunnikava.
(tänan) kirja eest		Võitlus õiglase palga eest . Vastutad oma õpingute eest ainult sina.
kandidaadi poolt		Õpitegevused on õpetaja poolt kontrollitud.
kandidaadi vastu		Sõjakäigu ajal sküütide vastu .
seaduse järgi		Rogersi arusaama järgi on igal inimesel olemas enda identiteet. Teooria järgi saab indiviidi käitumise muutumist soodustada sotsiaalse keskkonna muutmise teel. Avalikud sessioonid toimuvad nominaalõppeaja kava järgi kevadsemestri lõpus.
seaduse põhjal		Tulemuste põhjal on eesti keelejuhid pidanud kõige sobivamaks enneminevikku.
nõuete suhtes		Tabel võib lehe suhtes olla joondatud paremale. Projekti suhtes võtmeisikud.
nõuete poolest		Mille poolest erineb ülikool sinu eelmistest õppeasutustest?
autori arvates		Kanti arvates väärtus ja moraal kuuluvad hariduse mõiste alla.
autori meelest		Spetsialistid, kelle meelest kirjanduslikkus rikub terminoloogia tähendusliku ülesehituse.
haiguse pärast		Võitlus ressursside pärast .
kuuli läbi		Enesereflekteerimise läbi saab inimene uut informatsiooni.
haiguse tõttu		Rabapõlengute tõttu satub saaste uuesti atmosfääri.
sünnipäeva puhul		Uurimisprojekti puhul on üliõpilasel õigus konsultatsioonidele 8 tunni ulatuses.
peo jaoks		Tegeleda oma rühma jaoks vajalike andmete hankimisega.
noa abil		Skaala, mille abil kontrollime, võrdleme või mõõdame asju.
seaduse põhjal		Statistiliste testide põhjal võib samuti väita, et... Analoogia põhjal võib oletada, et ... Analüüsitud tekstide põhjal võib märgata sotsiaaldemokraatliku diskursuse nõrgenemist.
kilode kaupa		Esitatakse nii allüesannete kaupa kui kahe rühma valikute lõikes. Tulemuste võrdlemine maade kaupa näitab, et õppekavade vahel joonistuvad välja suuremad erinevused.

		üle poole kilo	Vahendatud viiteid ei tohiks olla üle 1/3 viidete üldarvust.
		alla poole kilo	Alla poole elanikkonnast.
Seestütlev	vihmast hoolimata	hoolimata vihmast	Hoolimata pärilikkuse ja keskkonna mõjudest on inimestel võime vabaks tahteks. Hoolimata sellest , et ta oli ... Nad olid sündmusest segaduses, kuid sellest hoolimata käitusid ekspertidena.
Alaleütlev	seadusele vastavalt	vastavalt seadusele	Vormistada nõuetele vastavalt . Vastavalt sellele jt vastuvõetud seadustele. Vastavalt tabelile 1 . Eesmärgistada vastavalt kaasaegse õpetamise põhimõtetele .
	vihmale vaatamata	vaatamata vihmale	Minu hädakisale vaatamata on need tekstid tervikuna loetamatud. Katalaani keel on võistluse kaotanud, vaatamata Kataloonia piirkonna arengule .
		tänu abile	Loodi tänu Napoléon III-le ühtne riik.
Kaasaütlev	visiidiga seoses	seoses visiidiga	... kellel on oma tööga seoses rohkem teavet. Õigusabi seoses välisriigi ametliku dokumendi täitmisega Eestis.
	vennaga võrreldes	võrreldes vennaga	... tõuseb Eestiga võrreldes esile pigem konservatiivne diskursus. Võrreldes teiste turul pakutavate koolitustega .

6. Infinitiivid

Siinne ülevaade käsitleb infiniitvormide (*ma-* ja *da-*tegevusnimi, *vat-*vorm, *des-*vorm ja kesksõnad) kasutamist lauses. Eraldi tähelepanu pööratakse infiniitvormi lähtelausele ja selle alusele. Eesti keeles on mitmeid võimalusi, kuidas pealause ja infiniitvarindi ühendis lähtelause alust vormistatakse. Näiteks võib *ma*-infinitiivi lähtelause alus esineda pealause alusena või jääda vormistamata, *da*-infinitiivi lähtelause alus võib pealause esineda ka määrusena.

ma-infinitiivi näitelausetes on pealauseks normaallause. Infinitiivi lähtelause alus esineb pealause kas nimetavas käändes alusena või puudub üldse.

Löpp	Näide	Infinitiivi lähtelause	Infinitiivi lähtelause aluse vorm pealause
<i>-ma</i>	Te õpite mõõtma imidžite ühtivuse määra. Õpitakse mõõtma imidžite ühtivuse määra.	Te mõõdate imidžite ühtivuse määra. Keegi mõõdab imidžite ühtivuse määra.	nimetav puudub
<i>-mas</i>	Järjest kasvamas on loodus- ja täppisteaduste osakaal.	Loodus- ja täppisteaduste osakaal järjest kasvab.	nimetav
<i>-mast</i>	Laps keeldub kooli minemast .	Laps läheb kooli.	nimetav
<i>-maks</i>	Streik toimub töötajate algatusel, saavutamaks tööandjalt järeleandmisi.	Töötajad saavutavad tööandjalt järeleandmisi.	puudub
<i>-mata</i>	Jätab ta ringkonnakohtu otsuse muutmata .	Ta ei muuda ringkonnakohtu otsust.	nimetav

Vaatamata eelmainitule oskab haritud keeleõppija oma tegevuse põhjusi kirjeldada.	Me ei vaata eelmainitut.	puudub
--	--------------------------	--------

da-infinitiiv esineb eri tüüpi lausetes. Pealause võib olla näiteks normaallause või kogejalause. Infinitiivi lähtelause alus võib olla kas pealause alus või määrus (kogejalauses kogejat märkiv valdajamäärus) või puududa pealausest üldse.

Pealause liik	Näide	Infinitiivi lähtelause	Infinitiivi lähtelause aluse vorm pealuses
Normaallause	Üliõpilane oskab teadmisi rakendada .	Üliõpilane rakendab teadmisi	nimetav (alus)
	Mürgisüsteem laseb meil salvestada kogemusi.	Me salvestame kogemusi.	alalütlev (määrus)
	Samuti ära lase end heidutada .	Keegi heidutab sind.	puudub
Kogejalause	Kirjutajal tuleks veel kord mõelda pealkirjale.	Kirjutaja mõtleb veel kord pealkirjale	alalütlev (valdajamäärus)
	Mulle tundub vastuoluline öelda , et ...	Ma ütlen, et ...	alaleütlev (valdajamäärus)

vat-vorm esineb erinevate pealause juures: normaallause, omaja- ja olemasolulause juures. Infinitiivi lähtelause alus esineb nii pealause aluse kui sihitisena.

Pealause liik	Näide	Pealause	Infinitiivi lähtelause	Infinitiivi lähtelause aluse vorm pealuses
normaallause	See paistab valijaid juurde meelitavat .		See meelitab valijaid juurde.	nimetav (alus)
	Nähakse end paiknevat pigem sporditeaduste juures.	umbisikuline tegumood	Keegi paikneb pigem sporditeaduste juures.	osastav (sihitis)
omajalause	Vene keelejuhtidel tunduvad olevat selles osas suured kõhklused.		Vene keelejuhtidel on selles osas suured kõhklused.	nimetav (alus)
	Vene keelejuhtidel tundub olevat selles osas suuri kõhklusi.		Vene keelejuhtidel on selles osas suuri kõhklusi.	osastav (alus)
olemasolulause	Prantsusmaal arvatakse olevat umbes 30 000 selle keele kõnelejat.	umbisikuline tegumood	Prantsusmaal on umbes 30 000 selle keele kõnelejat.	nimetav (alus)

des-vorm esineb seoses erinevat liiki pealausestega, näiteks normaal- ja olemasolulausega. Infinitiivi lähtelause alus võib esineda näiteks pealause nimetavas käanes alusena.

Pealause liik	Näide	Infinitiivi lähtelause	Infinitiivi lähtelause aluse
---------------	-------	------------------------	------------------------------

			vorm pealauses
normaallause	Seda sa saad teha oma ülikooli e-posti kontole sisse logides . Ainetikust lähtudes on töö liigendatud põhi-ja alljaotisteks. Mis oli muutunud võrreldes lepingu sõlmimise ajaga?	Sa logid oma ülikooli e-posti kontole sisse. Keegi lähtub ainetikust. Keegi võrdleb lepingu sõlmimise aega millegagi.	nimetav (alus) puudub puudub
olemasolulause	Valikuid koos vaadeldes ilmneb arusaam, et ...	Keegi vaatleb valikuid.	puudub

Nii isikulised **kesksõnad** (-v, -nud) kui umbisikulised (-tav, -tud) laiendavad erinevaid lauseliikmeid. Isikuliste kesksõnatarindite lähtelause alus võib esineda ka pealauses, umbisikuliste kesksõnatarindite lähtelauses alus puudub.

Lõpp	Näide	infinitiivi lähtelause	Infinitiivi lähtelause aluse vorm pealauses
-v	Publitseerimise nõuetele vastav teaduslik tekst. Kasutatakse läbivat numeratsiooni.	Teaduslik tekst vastab nõuetele. Numeratsioon läbib teost.	nimetav (kääne on vaba) osastav (kääne on vaba)
-tav	Kui soovite sisestatavat teksti näha, ... Kodulehekülge on internetis nähtav .	Teksti sisestatakse. Kodulehekülge nähakse internetis.	puudub puudub
-nud	Ülejäänud lehed on alamlehed. Tänaseni säilinud voortantsudes.	Lehed jäävad üle. Voortantsud säilisid tänaseni.	nimetav (kääne on vaba) seesütlev (kääne on vaba)
-tud	Saadud teadmised. Laboris teostatud uurimustes. Kas püstitatud hüpoteesid leidsid tõestuse või lükati ümber? Võimu poolt peale pandud kohustused. Teie loodud kodulehekülge.	Saadi teadmised. Laboris teostati uurimusi. Püstitati hüpoteesid. Võimu poolt pandi peale kohustused. Teie poolt loodi kodulehekülge.	puudub puudub puudub puudub puudub

7. Nominalisatsioon

Nominalisatsiooni puhul võib lähtelause alus olla pealauses väljendatud täiendina (omastavas käändes) või puududa. Ka lähtelause sihtis esineb pealauses omastavas käändes täiendina.

Näide	Nominalisatsiooni lähtelause	Lähtelause aluse vorm pealauses
Sinu käitumine võiks olla eeskujuks kus ja kellele iganes.	Sina käitud teatud viisil.	omastav
Inimeste elamaasumine kindlale territooriumile.	Inimesed asuvad teatud territooriumile elama.	omastav
Lahenduste ja nende rakendusvõimaluste leidmine	Keegi leiab lahendused ja nende rakendusvõimalused.	puudub

Selle taustal on rakkude siirdamine inimajju vaid varases inimeksperimendi staadiumis olev ravisuund.	Keegi siirdab rakud inimajju.	puudub
Teataval ametikohal töötamise või tegutsemise õiguse äravõtmine.	Keegi töötab teataval ametikohal.	puudub
Suursündmuseks oli esinemine Moskvas.	Keegi esines Moskvas.	puudub
Uuringus osalemine saab olla ainult vabatahtlik.	Keegi osaleb uuringus.	puudub
Reeglite teadmine võib olla alateadlik.	Keegi teeb reegleid.	puudub
Probleemiks võib olla nähtuse mõistmine või selgitamine .	Keegi mõistab või selgitab nähtust.	puudub

8. Umbisikuline tegumood ja passiiv

Umbisikuline tegumood näitab, et tegija jääb lauses väljendamata. Lauses võib olla sihitis. Umbisikulise tegumoe tunnusel on seitse kaju: *-takse, -dakse, -akse* ja *-t, -d, -ta, -da*. Passiivi väljendatakse vormidega *olema + -tud*. Lause on passiivis, kui lähtelause sihitis esineb lause alusena (nimetavas käändes, verb ühildub).

Umbisikuline tegumood	Arvatakse, et ega mul seda tegelikult vaja ei lähe. Testi raskusastet kontrolliti riigiametnikest koosneva kontrollrühma peal. Selles peatükis seletatakse lahti kommunikatsiooniprotsessi mõiste . Selleks koostati kümnest ülesandest koosnev kirjalik test . Paraku ei ole Eestis uuritud teiste saasteainete mõju . Variantides oli kasutatud minevikuaegu .
Passiiv	Kognitiivsed strateegiad olid suunatud visuaalruumilistele inimestele. Mitmetähenduslikkus on põhjustatud muutuvatest tingimustest.